

Nastroje na rynku pracy we wrześniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	3
Bezpieczeństwo zatrudnienia	6
Ocena lokalnych rynków pracy	8

W drugiej dekadzie września¹, jak co miesiąc, osoby pracujące zarobkowo, w tym zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin, zapytaliśmy o obecną i przewidywaną sytuację w ich zakładach pracy oraz o poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia i zagrożenia utratą obecnej pracy. Interesowały nas ponadto opinie wszystkich dorosłych respondentów na temat sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

Po sierpniowym pogorszeniu poprawiły się oceny aktualnej sytuacji w zakładach pracy i zbliżyły się do poziomu z lipca br. Tak jak w poprzednich pomiarach dominowały opinie pozytywne – 66% pracujących zarobkowo uważało, że sytuacja w zakładach pracy jest dobra (od drugiej połowy sierpnia wzrost o 8 punktów procentowych), natomiast 24% twierdziło, że jest ona „ani dobra, ani zła” (spadek o 3 punkty), a 9% oceniło ją negatywnie (spadek o 4 punkty). Zaledwie co setny pracujący zarobkowo uchylił się od oceny.

Warto też dodać, iż zarówno wśród ocen pozytywnych, jak i negatywnych dominowały opinie umiarkowane (55% pytanych uważało obecną sytuację w swoim zakładzie pracy za po prostu dobrą, a 7% – za złą), natomiast oceny skrajne były w mniejszości (11% badanych oceniło, że obecna sytuacja w zakładzie pracy jest bardzo dobra, a 2% – że, bardzo zła).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (413) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

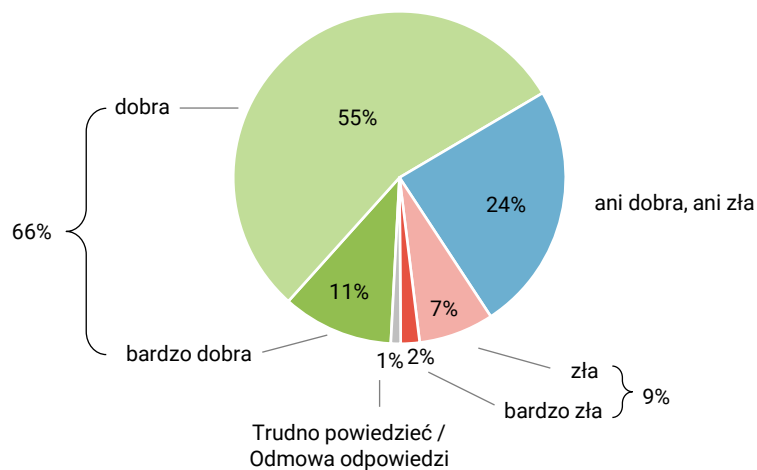
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 12 do 22 września 2024 roku na próbie liczącej 941 osób (w tym: 64,2% metodą CAPI, 23,0% – CATI i 12,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

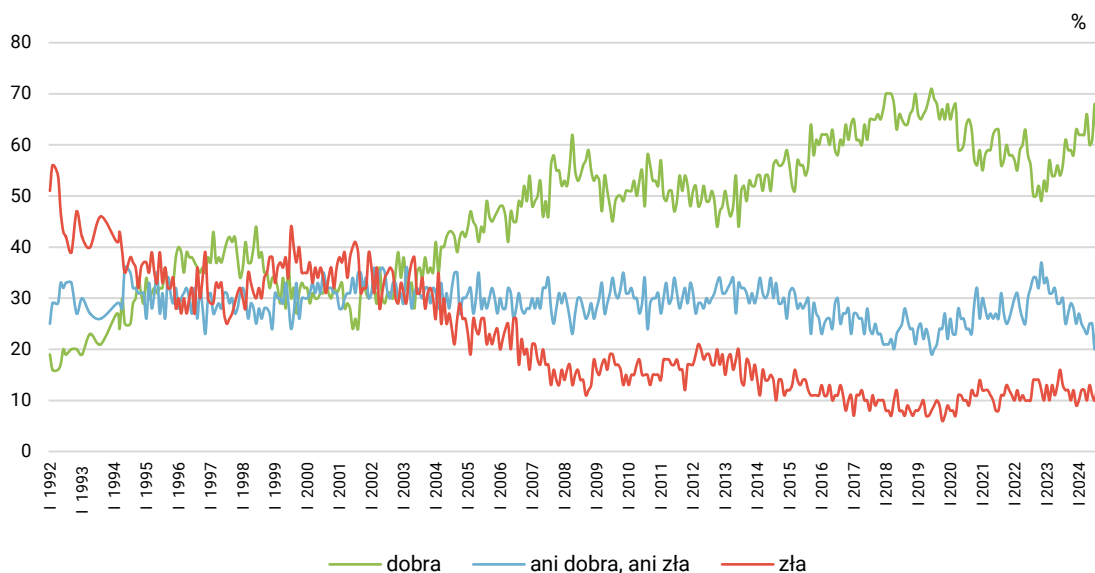
RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=534)

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?*
Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań													
	2023					2024								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	N*	580	605	643	610	544	579	570	615	611	601	599	610	522
w procentach														
– dobra	61	59	59	58	63	62	62	62	66	60	61	68	58	66
– ani dobra, ani zła	25	27	29	28	25	27	25	24	23	25	25	20	27	24
– zła	12	12	10	12	9	10	12	12	10	13	11	10	13	9
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	3	2	2	2	2	1	2	2	1	2	3	2	3	1

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Podobnie jak w poprzednich miesiącach sytuację w swoim miejscu pracy wyraźnie gorzej niż badani pracujący w innych sektorach gospodarki postrzegali pracujący w prywatnym rolnictwie. Największa część z nich (46%) uważała, że sytuacja jest „ani dobra, ani zła”, a wśród pozostałych nieznacznie więcej było ocen negatywnych (28%) niż pozytywnych (27%). W grupach pracujących poza prywatnym rolnictwem zdecydowanie dominowały natomiast oceny pozytywne, przy czym najczęściej wystawiali je pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem (71%) – zob. tabelę aneksową 1. W porównaniu z poprzednim badaniem² oceny aktualnej sytuacji w zakładach pracy najbardziej poprawiły się wśród pracowników spółek właścicieli prywatnych i państwa, czyli w tej grupie, w której poprzednio odnotowaliśmy największe pogorszenie, a miesiąc wcześniej³ – największą poprawę ocen. Można zatem powiedzieć, iż to właśnie ta grupa pracujących w dużej mierze odpowiada za notowane w ostatnich trzech miesiącach znaczące wahania ocen.

Przewidywania

Również prognozy dotyczące rozwoju sytuacji w zakładach pracy w ciągu najbliższego roku po sierpniowym pogorszeniu zbliżyły się do poziomu z lipca br. Tak jak w poprzednich miesiącach większość pracujących zarobkowo wyraziła przekonanie, że sytuacja pozostanie bez zmian (63%, od drugiej połowy sierpnia wzrost o 4 punkty procentowe), a wśród pozostałych badanych wyraźnie więcej było optymistów (22%, wzrost o 3 punkty) niż pesymistów (9%, spadek o 5 punktów). Nieznacznie zmniejszył się odsetek ankietowanych uchylających się od odpowiedzi na to pytanie (6%, spadek o 2 punkty procentowe).

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje na rynku pracy w drugiej połowie sierpnia”, wrzesień 2024 (oprac. B. Badora).

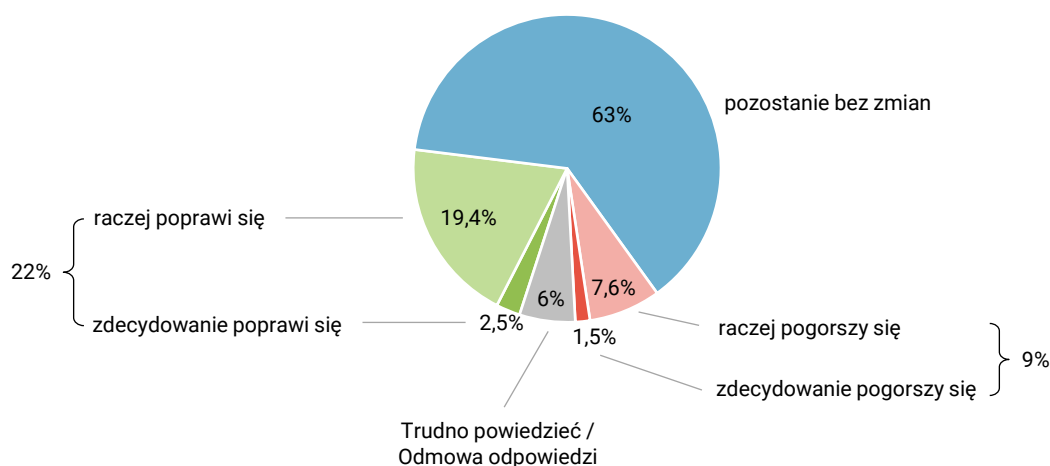
³ Zob. komunikat CBOS „Nastroje na rynku pracy w lipcu”, lipiec 2024 (oprac. B. Badora).

Tak samo jak we wcześniejszych pomiarach respondenci spodziewający się zmian sytuacji w swoich zakładach pracy na ogół nie uważali, że będą one duże (zdecydowanej poprawy oczekiwano 2,5% badanych, a zdecydowanego pogorszenia – 1,5%).

CBOS

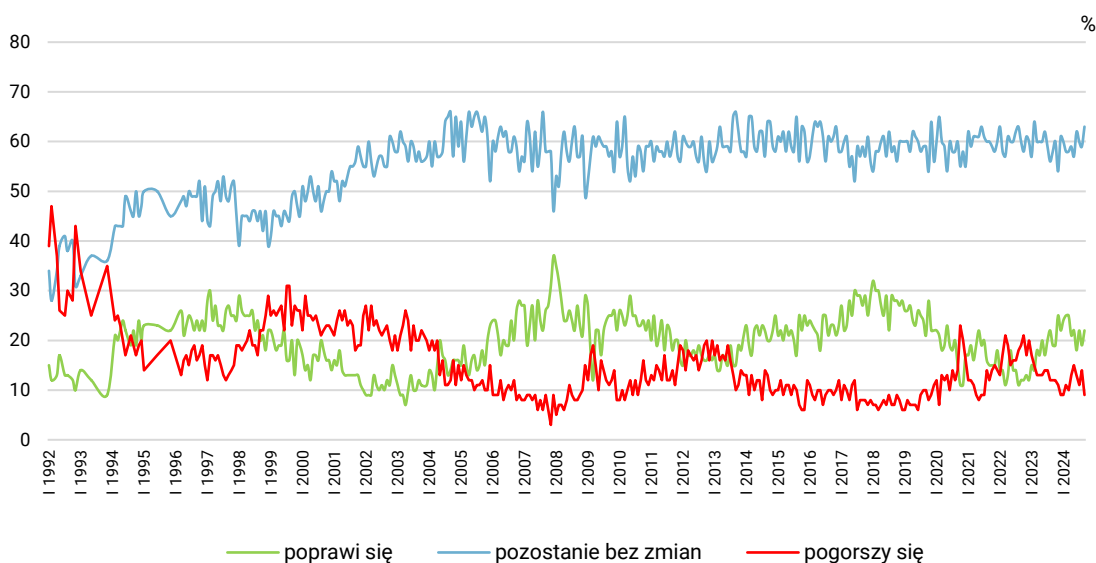
RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=534)

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:

* Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań													
	2023						2024							
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
N*	580	605	643	610	544	579	570	615	611	601	599	610	522	534
	w procentach													
– poprawi się	22	19	19	25	22	24	25	25	21	22	18	22	19	22
– pozostanie bez zmian	56	58	60	54	61	60	58	58	59	57	62	60	59	63
– pogorszy się	12	12	12	11	9	9	11	10	13	15	13	11	14	9
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	11	11	9	10	8	7	6	7	7	7	7	7	8	6

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

W drugiej dekadzie września prognozy dotyczące sytuacji w zakładach pracy w ciągu najbliższego roku najbardziej różnicowały oceny stanu aktualnego, a im były one gorsze, tym bardziej pesymistyczna była wizja przyszłości. O ile około dwóch trzecich badanych jednoznacznie pozytywnie oceniających obecną sytuację w swoim zakładzie pracy oraz uważających ją za „ani dobrą, ani złą” (odpowiednio: 68% i 64%) w ciągu najbliższego roku spodziewało się utrzymania *status quo*, to blisko połowa respondentów uważających obecną sytuację w zakładzie pracy za złą obawiała się jej pogorszenia (48%).

TABELA 3

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:		
	dobra	ani dobra, ani zła	zła
	procentowanie w kolumnach		
– poprawi się	24	20	13
– pozostanie bez zmian	68	64	32
– pogorszy się	3	11	48
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	5	6	6

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=534)

Prognozy dotyczące rozwoju sytuacji w zakładach pracy różnicował też sektor gospodarki, w którym pracują badani, a na tle pozostałych brakiem optymizmu, jeżeli chodzi o przyszłość swojego miejsca pracy, wyróżniali się pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych (zob. tabelę aneksową 2). W drugiej dekadzie września wśród wszystkich pracujących dominowało poczucie stabilizacji, ale najwięcej przekonanych, że w ciągu roku sytuacja w ich miejscu pracy pozostanie bez zmian, było wśród pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych (85%).

Jednoznaczna poprawa prognoz w porównaniu z drugą połową sierpnia⁴ nastąpiła wśród pracujących poza prywatnym rolnictwem, natomiast w grupie pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych ubyło optymistów i pesymistów, a zwiększył się odsetek przekonanych, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich miejscu pracy pozostanie bez zmian.

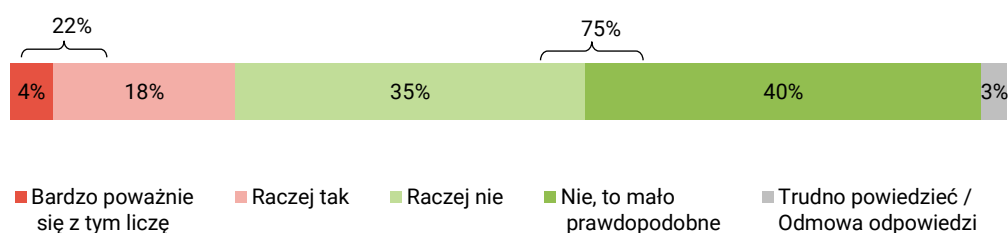
BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA

W porównaniu z drugą połową sierpnia wśród pracujących zarobkowo nieznacznie (o 2 punkty procentowe) przybyło deklarujących, że w mniejszym lub większym stopniu liczą się z możliwością utraty swojej obecnej pracy, tzn. zwolnienia, bankructwa, likwidacji zakładu pracy, gospodarstwa itp. (22%), i o tyle samo ubyło uchylających się od odpowiedzi na to pytanie (3%). Nie zmienił się natomiast łączny odsetek deklarujących mniejsze lub większe poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia (75%), ale w tej grupie o 6 punktów procentowych przybyło uznających możliwość utraty obecnej pracy za zdarzenie mało prawdopodobne (z 34% do 40%) i o tyle samo zmniejszył się odsetek tych, którzy raczej nie biorą tego pod uwagę (z 41% do 35%).

CBOS

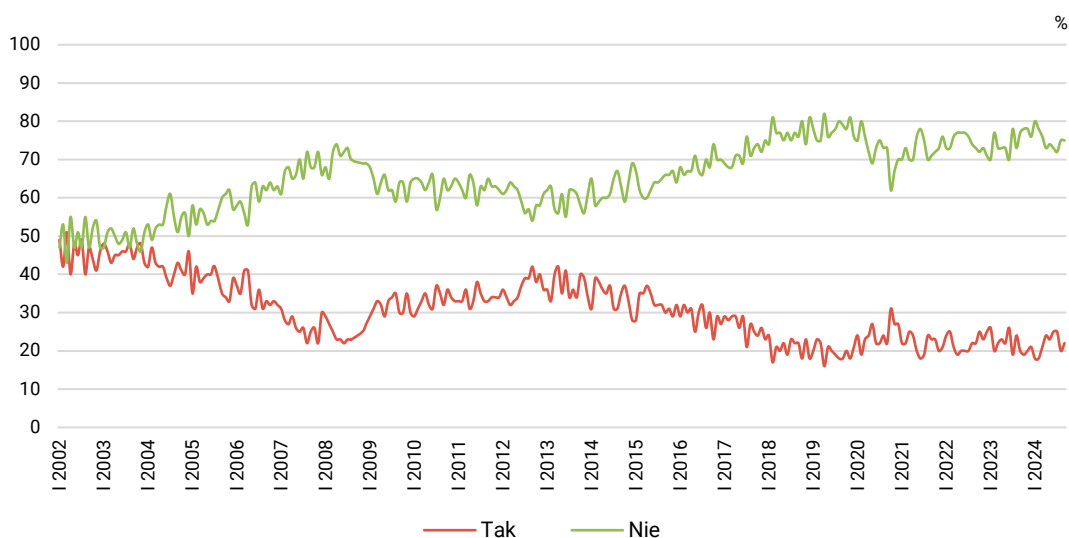
RYS. 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=534)

⁴ Zob. przypis 2.

RYS. 6. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Bardzo poważnie się z tym liczę” i „Raczej tak” (Tak) oraz „Nie, to mało prawdopodobne” i „Raczej nie” (Nie). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo

TABELA 4

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2023					2024								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	N=580	N=605	N=643	N=610	N=544	N=579	N=570	N=615	N=611	N=601	N=599	N=610	N=522	N=534
	w procentach													
Bardzo poważnie się z tym liczę	6	3	4	4	4	3	4	5	4	6	7	5	4	4
Raczej tak	18	17	15	16	17	15	14	16	20	17	18	20	16	18
Raczej nie	39	39	44	38	36	40	39	41	38	35	39	38	41	35
Nie, to mało prawdopodobne	34	38	34	40	40	40	39	35	35	39	34	34	34	40
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2	3	3	5	3

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Z wielozmiennowych analiz statystycznych wynika, że w drugiej dekadzie września poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia i zagrożenia utratą obecnej pracy wiązało się przede wszystkim z oceną aktualnej sytuacji w zakładzie pracy, a im gorsze oceny, tym wyższy odsetek liczących się z możliwością utraty pracy. Blisko co piąty źle oceniający obecną sytuację w swoim miejscu pracy (19%) zadeklarował, że bardzo poważnie liczy się z możliwością utraty tego źródła utrzymania (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.), a kolejne 38% raczej brało to pod uwagę. Wśród pozostałych badanych poważne obawy o możliwość utraty pracy wyrażane były

znacznie rzadziej (3% wśród dobrze oceniających sytuację w zakładzie pracy i 2% wśród uważających, że jest ona „ani dobra, ani zła”). Wyraźnie mniejsze odsetki stanowili też twierdzący, że raczej biorą taką ewentualność pod uwagę (odpowiednio: 14% i 22%). Utratę obecnej pracy za zdarzenie mało prawdopodobne najczęściej uznawali respondenci dobrze oceniający aktualną sytuację w swoim zakładzie pracy (45%).

TABELA 5

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:		
	dobra	ani dobra, ani zła	zła
	procentowanie w kolumnach		
Bardzo poważnie się z tym liczę	3	2	19
Raczej tak	14	22	38
Raczej nie	35	41	27
Nie, to mało prawdopodobne	45	35	15
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	3	1	0

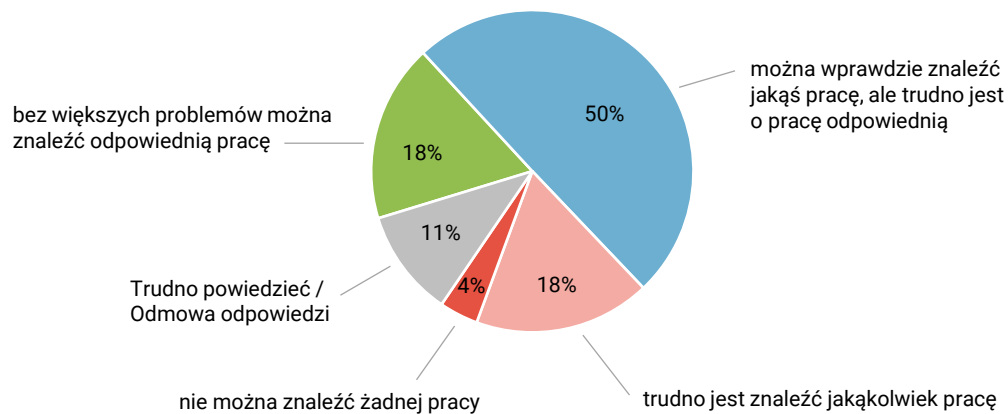
* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=534)

W drugiej dekadzie września największym poczuciem bezpieczeństwa utrzymania obecnej pracy cieszyli się pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych oraz w instytucjach, urzędach lub zakładach całkowicie państwowych, samorządowych lub publicznych, w tym także w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa – ponad połowa z nich (odpowiednio: 53% i 51%) uznała możliwość utraty obecnej pracy za zdarzenie mało prawdopodobne (zob. tabelę aneksową 3).

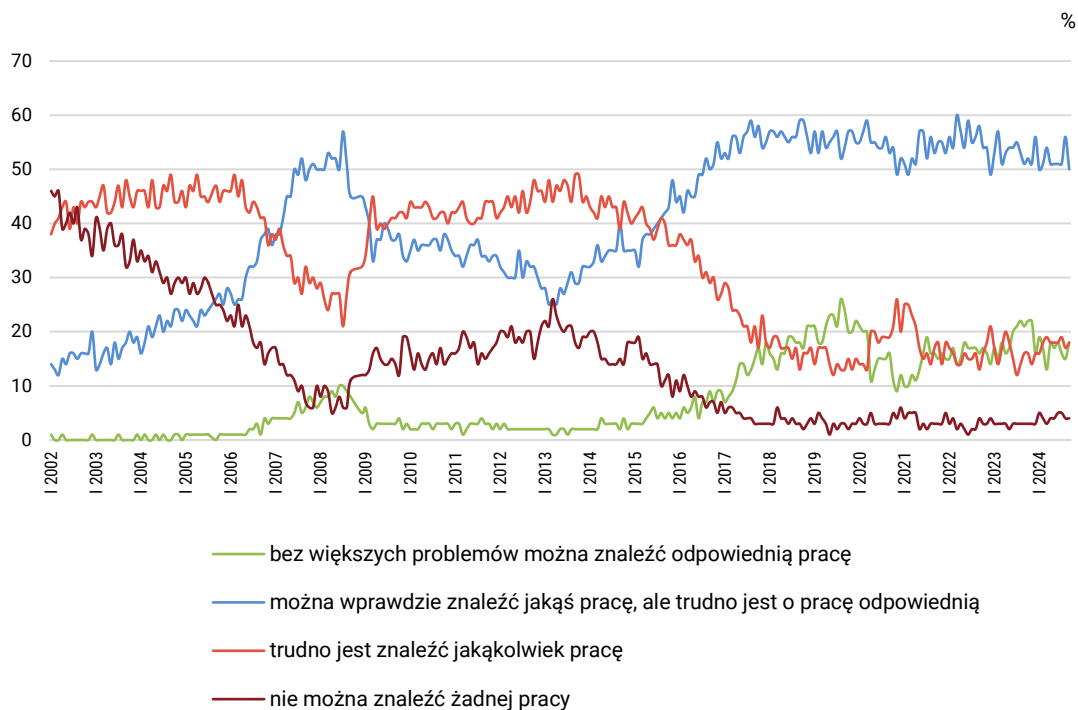
OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy od drugiej połowy sierpnia zmieniły się w niewielkim stopniu. W drugiej dekadzie września o 3 punkty procentowe ubył przekonanych, że w miejscu ich zamieszkania lub okolicy można znaleźć pracę (68%), ale w tej grupie więcej niż poprzednio stwierdziło, że bez większych problemów można tam znaleźć odpowiednią pracę (18% – wzrost o 3 punkty procentowe), a mniej, że wprawdzie można znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią (50%, spadek o 6 punktów). Za trudne lub zupełnie niemożliwe znalezienie pracy w miejscu zamieszkania lub okolicy uznało 22% respondentów (wzrost o 1 punkt). O 3 punkty procentowe zwiększyła się grupa uchylających się od odpowiedzi na to pytanie (11%).

RYS. 7. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:

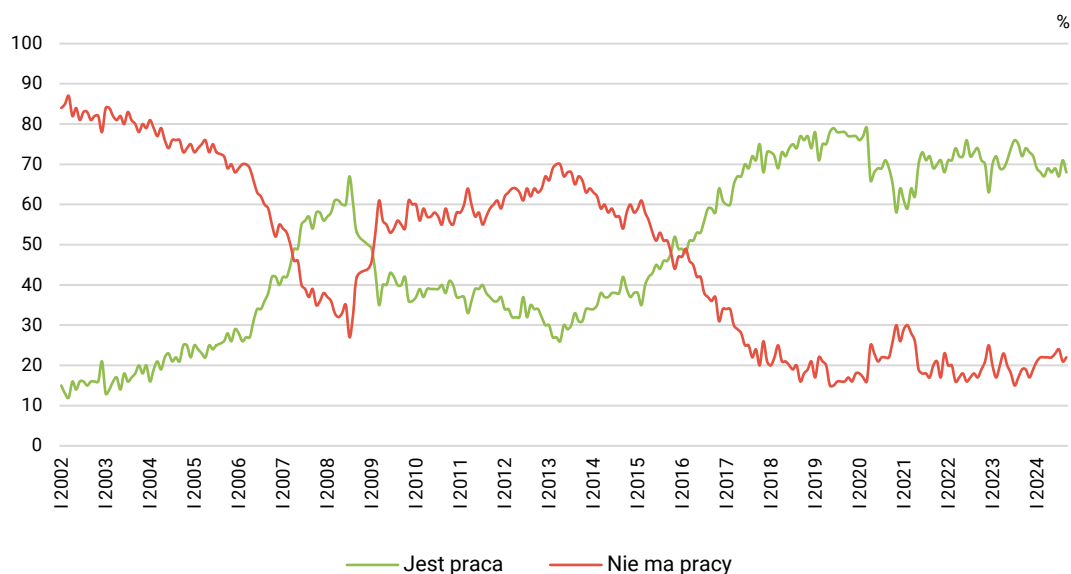

RYS. 8. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie*:

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

RYS. 9. Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę” i „można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią” (Jest praca) oraz „trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę” i „nie można znaleźć żadnej pracy” (Nie ma pracy). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 6

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023					2024								
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	22	21	22	22	16	19	17	13	18	17	18	16	15	18
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	53	51	52	51	56	50	51	54	51	51	51	51	56	50
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	14	16	16	14	16	16	18	19	18	18	18	19	17	18
– nie można znaleźć żadnej pracy	3	3	3	3	3	5	4	3	4	4	5	5	4	4
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	9	9	8	10	10	10	11	11	9	10	9	10	8	11

Opinie dotyczące sytuacji na lokalnych rynkach pracy we wrześniu w największym stopniu różnicowała wielkość miejscowości, w której mieszkają badani. Tak jak poprzednio najgorzej oceniali ją respondenci z miast liczących do 19 999 mieszkańców, a następnie mieszkańcy wsi (odpowiednio: 35% i 26% z nich twierdziło, że w ich miejscowości lub w okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę lub jest to całkowicie niemożliwe). Warto też podkreślić, iż zaledwie 11% mieszkańców najmniejszych miast było przekonanych, że bez większych problemów można w nich lub w najbliższej okolicy znaleźć odpowiednią pracę. Natomiast najlepsze zdanie o lokalnych rynkach pracy ponownie mieli mieszkańcy co najmniej półmilionowych metropolii – blisko co trzeci (32%) uważał, że bez

większych problemów można tam znaleźć odpowiednią pracę, kolejne 46% było zdania, że można tam wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią, a tylko 8% wskazywało na większe trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy lub całkowitą niemożność jej znalezienia (zob. tabelę aneksową 4).

Oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy wyraźnie różnicowała też aktywność zawodowa badanych. Opinii na ten temat najczęściej nie mieli emeryci (22%). Z kolei bezrobotni najczęściej twierdzili, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy nie można znaleźć żadnej pracy (13%) lub jest to poważnie utrudnione (36%). Natomiast najwięcej przekonanych, że bez większych problemów można tam znaleźć odpowiednią pracę, było wśród prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (35%) i robotników wykwalifikowanych (31%). Warto też dodać, iż znacznie częściej niż słabiej wykształceni możliwości znalezienia pracy w okolicy miejsca zamieszkania dostrzegały osoby z wyższym wykształceniem (79%), a najwięcej ocen negatywnych lokalnym rynkom pracy wystawiali badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (39%).

W drugiej dekadzie września znów istotnie statystycznie lepiej sytuację na lokalnych rynkach pracy oceniali mężczyźni niż kobiety. Mężczyźni przede wszystkim znacznie częściej niż kobiety wyrażali opinię, że w ich miejscowości lub okolicy można bez większych problemów znaleźć odpowiednią pracę (23% wobec 13%). Kobiety natomiast wyraźnie częściej niż mężczyźni twierdziły, że w okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, bądź jest to całkowicie niemożliwe (27% wobec 16%).

Po sierpniowym pogorszeniu w drugiej dekadzie września poprawiły się oceny oraz prognozy sytuacji w zakładach pracy i zbliżyły się do poziomu z lipca br. Wśród pracujących zarobkowo nieznacznie wzrosło jednak poczucie zagrożenia bezrobociem. Natomiast wśród ogółu respondentów oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy zmieniły się w niewielkim stopniu i kierunek tych zmian jest niejednoznaczny.

Opracowała

Barbara Badora